

2001

Det Danske Center for Menneskerettigheder

Ar 2001 blev et markant år både for menneskerettighedscentret og for menneskerettighedsområdet generelt. Efter et demokratiseringsårti, hvor menneskerettigheder kom i centrum som en væsentlig byggesten for de nye demokratier, indvarsler det første år i det nye årti andre toner. I kølvandet på det afskyvækkende terrorangreb på New York er der opstået en række nye menneskerettighedsproblemer og en ny menneskerettighedsdiskurs, som vi fortsat kun kan se konturerne af.



Det bliver centralt at følge og analysere udviklingen i forhold til de nye strømninger, der er sat i bevægelse: Vil den restriktive terrorlovgivning i mange lande give legitimitet til yderligere indgreb i grundlæggende frihedsrettigheder i samfund med en skrøbelig demokratiseringsproces, eller vil det positive momentum fra 1990'erne kunne fortsætte? Vil den usikkerhed og angst som naturligt følger efter terrorangreb, føre til øget splittelse langs kulturelle og religiøse skillelinjer med vold og diskrimination til følge, eller vil det lykkes at fastholde og udvikle dialogen på tværs af civilisationer? Vil modstanden mod international kritik af nationale menneskerettighedsforhold få et sådan momentum at det internationale system bliver uden indhold, eller vil man kunne fastholde menneskerettighedernes universalitet og udbygge de internationale kontrolmekanismer fx den internationale strafdomstol?

Disse og mange andre spørgsmål presser sig på i Menneskerettighedscentrets hverdag i alle de forskellige funktioner: forskning, internationale projekter, uddannelse, information og dokumentation. Men Centret er godt positioneret til at opfange de nye bevægelser og forsøge at skabe nogle forståelsesrammer. For det første lykkedes det os i 2001 at få samlet hele Centret på én adresse, hvilket har givet en række nye muligheder for kursus- og mødevirksomhed, skabelse af synergi mellem centrets

forskellige funktioner, modtagelse af skoleklasser og meget mere. Således deltog allerede det første år på Christianshavn over 1.000 mennesker fra hele verden i Centrets kurser og konferencer. De mange besøgende på kortere og længere ophold bidrager til en stadig opdatering af, hvordan man tænker menneskerettigheder i andre dele af verden under indflydelse af de ændrede forhold. For det andet er Centrets projektmedarbejdere i en stadig åben og ligefrem dialog med politikere, embedsmænd og NGO'er i en række lande om de konkrete muligheder for en øget beskyttelse af menneskerettighederne i de enkelte samfund. For det tredje er den tværfaglige og internationalt orienterede forskning rygraden i at skabe forståelsesrammer for disse og andre tendenser af juridisk, politologisk eller antropologisk art.

De store bevægelser sker uden for Danmarks grænser, men Centret har som national menneskerettighedsinstitution også et godt øje til udviklingen her, gennem analyser af lovgivning og praksis.

Som en solsikke skal centret have en hård kerne af spidskompetence. En kompetence som hele tiden skal udvikles og uddybes. De flotte gule blade er i vores tilfælde en række kort- og langvarige samarbejdsrelationer med andre institutioner. Gennem disse samarbejdsrelationer vil vi sikre os inspiration og ideer til nye måder at løse menneskerettighedsproblemer på. Verden er kompleks og vi står over for så store udfordringer, at vi kun gennem et tæt samarbejde med mennesker med andre indfaldsvinkler til de samme problemer, kan gøre os håb om at bidrage konstruktivt til udviklingen lokalt og globalt.

Morten Kjærum

direktør

FN's Højkommisær i Danmark	5
Oversigt	6
Forskning	8
Information	12
Undervisning og uddannelse	16
Dokumentation	19
Partnerskabsprogrammer	20
Økonomi	24
Centrets medarbejdere	26



FN'S HØJKOMMISSÆR I DANMARK

København var samlingspunkt for verdens nationale menneskerettighedsinstitutioner

FN's Højkommissær for Menneskerettigheder gæstede tirsdag den 27. november Det Danske Center for Menneskerettigheder for at åbne en ny hjemmeside for nationale menneskerettighedsinstitutioner. Åbningen blev sendt live over internettet, og i sin tale fokuserede Mary Robinson på en række væsentlige emner: Verdenskonferencen mod racisme i Sydafrika, terrorangrebet på World Trade Center og det store behov for nødhjælp i bl.a. Afghanistan. Mary Robinson understregede at tiden ikke er inde til at skære i udviklingsbistanden. Efterfølgende svarede Højkommissæren på spørgsmål fra salen, og spørgsmål der undervejs kom via e-mail.

I november 2001 indgik Det Danske Center for Menneskerettigheder en samarbejdsaftale med FN's Højkommissær for Menneskerettigheder med det formål at etablere en webportal for nationale menneskerettighedsinstitutioner.

I løbet af 2002 vil webportalen komme til at indeholde et bredt og omfattende materiale om nationale menneskerettighedsinstitutioner, lige fra officielle tekster fra FN til de regionale institutioner. Der vil desuden være dokumentationsmateriale og forskellige rapporter og studier, samt tilbud der direkte skaber kontakt til de mere end 50 nationale institutioner som på nuværende tidspunkt er etableret over hele verden.

Se mere på: National Human Rights Institutions Forum (www.nhri.net)

INFORMATION

800 daglige klik på Centrets hjemmesider

Centret var i 2001 projektleder for seks nationale og internationale hjemmesider. Den mest omfattende er www.menneskeret.dk, der havde over 100.000 besøg. Centrets egen hjemmeside www.humanrights.dk blev relanceret og findes både på dansk og engelsk. På hjemmesiden findes bl.a. oplysninger om Centrets arbejdsområder, udgivelser og øvrige aktiviteter.

Centret afholdt 181 foredrag og 46 offentlige møder, seminarer og konferencer. Der blev lavet 30 udgivelser, herunder en video, hvor Jan Gintberg og Flemming Jensen i 24 tv-spots gav deres introduktion til forskellige menneskerettighedsaspekter.

Centrets årlige rapport om menneskerettigheds-situationen i Danmark "Status 2001" blev udsendt for tredje gang på den internationale menneskerettighedsdag den 10. december.

Se side 12

UDDANNELSE

1000 deltog i Centrets kursusvirksomhed

Centret intensiverede i 2001 sin undervisningsindsats både i Danmark og internationalt.

Samarbejdet med Politiskolen om undervisning for 3. års elever fortsatte, ligesom der blev afholdt en række kurser for udenlandske politifolk. Der blev afholdt kurser for Beredskabsstyrelsen om menneskerettighedernes grænseflader til den humanitære folkeret, og Centret bidrog til Beredskabsstyrelsens kursus for personer, som kan sendes på internationale nødhjælp-sopgaver.

Centret har flere gange haft besøg af studerende fra de videregående uddannelser, og her har Centret givet en generel introduktion til menneskerettighederne og til Centrets arbejde. Samarbejde med bl.a. Statens Pædagogiske Forsøgscenter har skabt et materiale til brug i folkeskolen og et kortere, forberedende kursus for klassernes lærere.

Se side 16

FORSKNING

Udenlandske forskere kommer til Danmark for at arbejde med menneskerettigheder

I 2001 afholdt Centret en regional konference forud for FN's verdenskonference om Racisme i Durban. Den anden "Københavnkonference" om diskrimination og tolerance tog hul på debatten om retten til kompensation og beslægtede retsmidler i forbindelse med racediskrimination.

Forskningsafdelingen involverede sig i en lang række nye aktiviteter i 2001 gennem tværfaglige netværk.

Centrets projekt om "Business and Human Rights" fortsatte i et samarbejde mellem Dansk Industri og Industrialiseringsfonden for udviklingslande.

Forskningsafdelingen havde i 2001 tilknyttet en gæsteprofessor samt ti forskere fra Afrika og Asien.

Se side 8

DOKUMENTATION

10.000 bøger til over 3.000 brugere.

Centrets bibliotek er det eneste specialbibliotek i Danmark på menneskerettighedsområdet, og samlingen rummer bl.a. litteratur om menneskerettighedsforholdene i andre lande, samt værker af henholdsvis juridisk, økonomisk, filosofisk og udviklingsmæssig karakter.

Centret afholdt i 2001 en lang række internationale kurser. Fx blev der afholdt et internationalt kursus af 14-dages varighed i menneskerettighedsdokumentation. Der blev desuden afholdt et kursus i elektronisk documentsøgning for Centrets research partners, og endelig har der været afholdt bibliotekspræsentationer for deltagerne i Centrets menneskerettighedskurser, samt for gæster fra Kina, Sverige og Tyskland.

Se side 19

PARTNERSKAB

42 projekter i Europa, Latinamerika, Asien og Afrika.

2001 blev præget af en ny og forbedret strategiplan og struktur for arbejdet med partnerskabsprogrammer. Strukturen afspejler nu de forskellige programmets tema i stedet for geografisk placering.

En væsentlig aktivitet i 2001 var den omfattende kapacitetsvurdering af hele Centret, iværksat af Udenrigsministeriet. Evalueringen fortsætter frem til april 2002.

Centret bestræber sig på fortsat at udbygge partnerskaber, og der er i 2001 således taget skridt til en udbygning og styrkelse af samarbejdet med bl.a. EU og Verdensbanken samt nationale NGO'er. En fællesnævner for alle partnerskabsprogrammerne er målet om bæredygtig retssikkerhed med fokus på menneskerettigheder.

Se side 20

Forskning

Centrets 16 forskere repræsenterer en række forskellige fag og forskningstraditioner, som supplerer hinanden i udforskningen af menneskerettighederne. Centralt i feltet står den juridiske forskning i konventionerne og de øvrige menneskeretlige instrumenter og deres betydning, men hertil kommer en bred samfunds- og kulturvidenskabelig forskning i menneskerettighedernes historie, værdigrundlag og praktiske implementering.

Det er karakteristisk for menneskerettighederne, at de er normative og værdiladede. Det stiller store krav til forskningen, at den skal forholde sig kritisk analyserende til et felt, der i almindelighed betragtes som universelt gyldigt og positivt. Den kritiske analyse er dog forudsætningen for, at menneskerettighederne ikke stivner i dogmatiske forestillinger, men kan opretholdes som en meningsfuld retlig standard og en levende kommentar til både den lokale og den globale udvikling.

Forskningsindsatsen koncentrerer sig om de fire kompetenceområder, der er beskrevet i strategiplanen, som er:

1. **Menneskeretlige standarder,**
2. **Menneskerettighederne i samfundsudviklingen og kapacitetsopbygning,**
3. **Menneskerettigheder og beskyttelse af udsatte grupper,**
4. **Menneskerettigheder i social og kulturel praksis.**

Der er tale om meget bredt angivne områder, der hver for sig kan studeres tværfagligt, og som alle rækker over mod arbejdet i Centrets øvrige afdelinger. Det er forskningsafdelingens opgave at bidrage nogenlunde ligeligt på alle områder.

For forskningsafdelingen blev 2001 først og fremmest kendetegnet ved udgivelsen af en række vigtige forskningspublikationer (artikler i tidsskrifter, redigerede værker samt bøger). Publikationerne affødte tilsammen bred eksternt anerkendelse af afdelingens videnskabelige arbejde. 2001 blev imidlertid også karakteriseret ved en udvidelse af afdelingens akademiske netværk, etablering af nye fælles forskningsprojekter og ved fortsættelsen af arbejdet med at udvikle og forbedre Centrets vidensbase. De nye rammer har givet et løft; og afdelingen står ved udgangen af 2001 med et bedre grundlag for vidensudveksling og samarbejde såvel internt som i forhold til eksterne partnere.

Det Danske Center for Menneskerettigheder har til formål "at skabe en selvstændig og uafhængig dansk forskningsindsats på området."

Fra Centrets vedtægter.

Forskning skal udvikle ny erkendelse om og danne grundlag for implementering af eksisterende menneskerettighedsstandarder globalt, regionalt og nationalt.

Fra Centrets Strategiplan 1999-2001

FOKUSOMRÅDER I 2001

På baggrund af den intensiverede debat om kompensation for historiske menneskeretskrænkelser arrangerede Centret for anden gang en konference om diskrimination og tolerance: "Retten til kompensation og beslægtede retsmidler i forbindelse med rasediskrimination" i april måned. På konferencen deltog en række anerkendte akademiske eksperter og praktikere med oplæg og spørgsmål relateret til historiske såvel som nutidige diskriminationssager. Indlæggene blev afgivet fra en moralsk såvel som en juridisk indfaldsvinkel. Som med den første "København-konference" i 2000, bidrog konferencen til en objektiv og informeret debat forud for Verdenskonferencen om Racisme (Durban 2001), hvor Centrets delegation brugte konferencens resultater som indspil.

Inden for rammen af det fortsatte europæiske samarbejde om en europæisk masteruddannelse i menneskerettigheder og demokratisering (E.M.A.), afholdt forskningsafdelingen i foråret 2001 en seminarrække om de udfordringer, som menneskerettighederne rejser i relation til EU's udvidelse og integration ("The EU and Human Rights").

Projektet er et prestigøst samarbejde mellem toneangivende europæiske akademiske aktører på det menneskeretlige område.

Udover Centrets egne forskere deltog også eksterne oplægsholdere, og dette har i sig selv styrket Centrets forskningsnetværk og viden på EU-området, der er meget aktuelt - ikke mindst i lyset af det kommende danske EU-formandskab.

Temaet for Centrets egen årlige seminarrække i 2001 var "Menneskerettighedernes validitet og normativitet". Formålet med seminarrækken var at undersøge, hvorledes og under hvilke præmisser forskellige discipliner forholder sig til temaet, samt på hvilken måde menneskerettighederne fremtvinger

overbevisning og overholdelse. I det ugentlige seminar deltog såvel Centrets egne forskere som inviterede gæster, bl.a. forskere fra Århus Universitet og fra Centrets partnerskabsprogram for forskere til en fælles belysning af, hvordan retlige systemer kan suppleres og udfordres af uformelle modparter.

Centrets forskere bidrog endvidere aktivt til den politiske og videnskabelige debat, der fulgte i kølvandet på hændelsen den 11. september. Bl.a. blev der udarbejdet en analyse af legitimiteten og det retlige grundlag for militære modangreb, og en gruppe juridiske forskere udarbejdede i efteråret 2001 et omfattende hørings svar til den danske regerings lovforslag ("terror-pakken"). Endvidere arrangerede Centret en intern såvel som ekstern debat om den 11. september med oplæg fra forskere, øvrige medarbejdere samt bestyrelsesmedlemmer.

Research Partnership-programmet

Dette er Centrets gæsteforskerprogram. Programmet giver mulighed for at invitere op til ni gæsteforskere fra udviklingslande til Danmark i en periode fra tre måneder og op til et år. Gæsteforskerne er en integreret del af Centrets øvrige forskerstab og deltager i afdelingens arrangementer.

Det er hensigten, at Research Partnership-programmet skal give gæsteforskerne mulighed for at udarbejde artikler og lignende i et forskningsmiljø, der er fremmede for deres aktiviteter. Det tilstræbes derfor, at gæsteforskere arbejder inden for forskningsafdelingens prioritetsområder, og der tilknyttes en forsker til hver gæsteforsker. Programmet udføres i samarbejde med Danida Fellowship Centre, der forestår de praktiske og sociale tiltag i forbindelse med gæsteforskernes ophold. Programmet er finansieret gennem rammeaftalen med Danida.

Kompetenceområder

Menneskeretlige standarder

- Samspejlet mellem økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og borgerlige og politiske rettigheder
- Dansk indfødsret i historisk og international betydning
- Erhverv og menneskerettigheder
- IT og menneskerettigheder
- Retsordner og rettighedsstrategier med fokus på Danmark fra slutningen af 1700-tallet til begyndelsen af det 20. århundrede
- Menneskeret i Danmark. Status 2001
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Menneskerettigheder i samfundsudviklingen og kapacitetsopbygning

- Socialreform i Kina
- Beskyttelse af mistænkte og indsatte i Kina
- Menneskerettigheder og erhvervsliv

Menneskerettigheder og beskyttelse af udsatte grupper

- Beskyttelse mod racisme og racediskrimination
- Europæisk asylret - EU, Schengen og Danmark
- Flygtning i Danmark
- Positive Interception: Facilitating Access to Territory in EU Asylum Systems
- Theoretical Foundations and Current Practices of Refugee Law in Europe
- Development of new research projects and programmes
- Beskyttelse af familieliv - et komparativt studie
- Internationale menneske- og minoritetsrettigheder i et retligt, meta-retligt og tværfagligt perspektiv

Menneskerettigheder i social og kulturel praksis

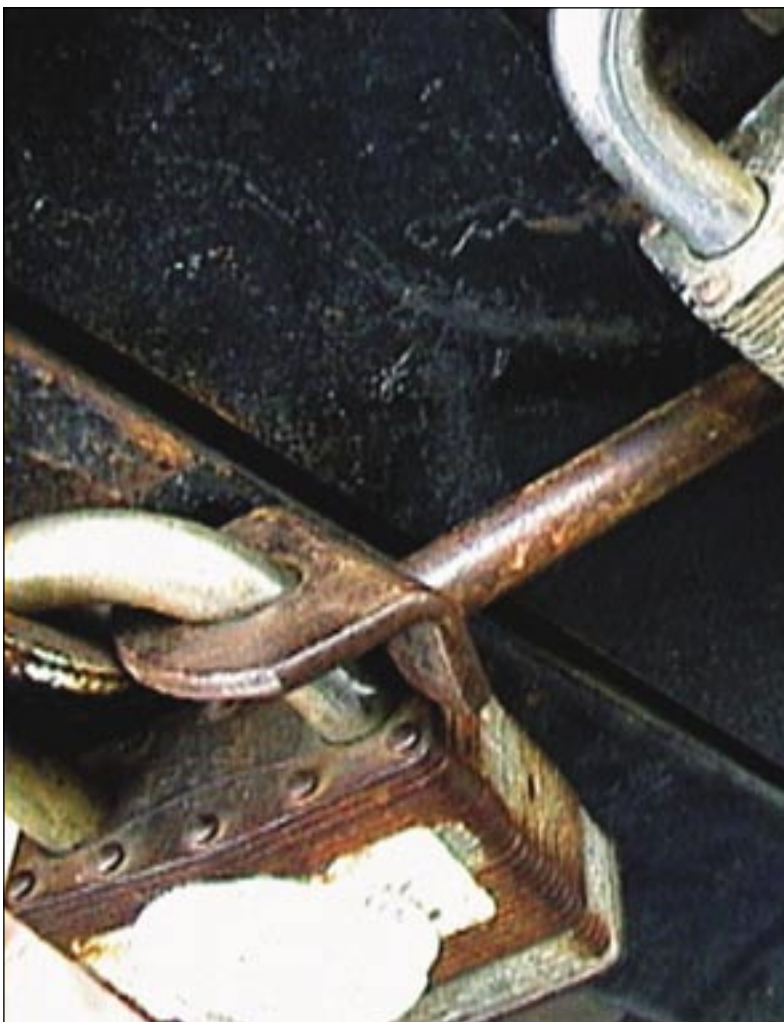
- Menneskerettigheder og kultur
- Religion og menneskeret samt menneskerettighedernes historie
- Menneskerettigheder og sundhed

Udredning

- Menneskerettighederne og den politiske situation i Burundi
- Menneskerettigheder og post-traditionelle/lokale normer og praksis
- Nationale menneskerettighedsinstitutioner
- Politi og menneskerettigheder i overgangssamfund - analyse og workshop
- Bridging Human Rights and Good Governance.
- Rights-Based Approaches to Development

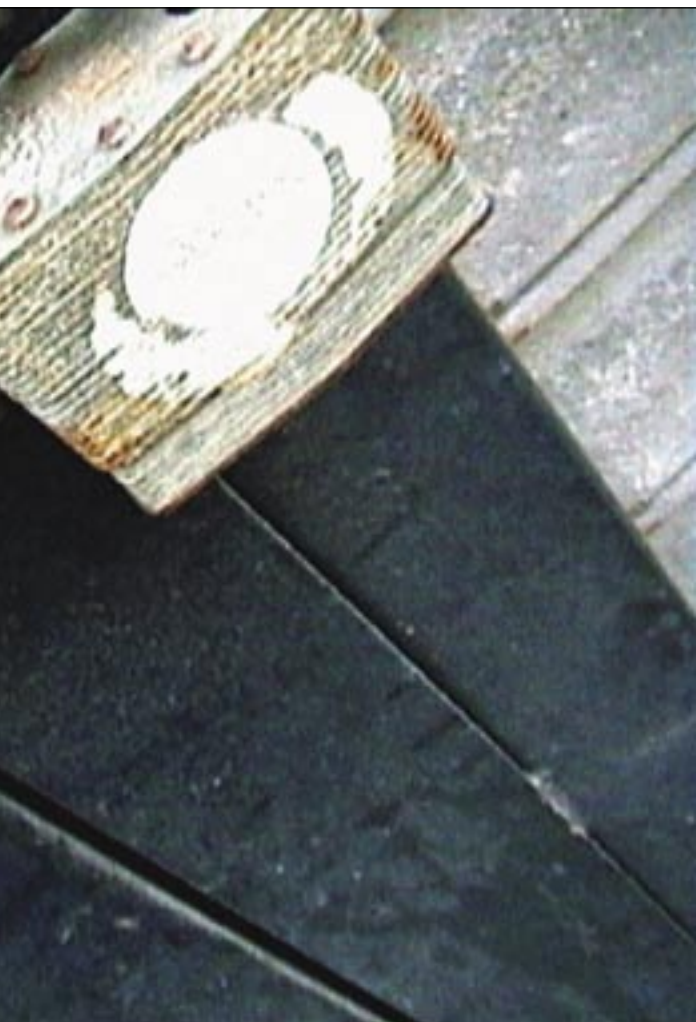
UNDERVISNING OG EKSTERNE AKTIVITETER

Udover engagementet i den europæiske masteruddannelse i menneskerettigheder og demokratisering, har Centrets forskere jævnligt undervist på de halvårslige interne centerkurser om menneskerettigheder. Afdelingen har tillige undervist på andre programmer arrangeret for Centrets projektpartnere. Universiteter, menneskerettighedsinstitutioner og myndigheder i og uden for Danmark har også regelmæssigt anmodet Centrets forskere om at holde foredrag eller tilbyde kurser inden for deres ekspertområde. Dette indikerer, at Centret anses som en fremtrædende leverandør af akademisk ekspertise på menneskeretsområdet. Seniorforskere er ligeledes engageret i vejledning af M.A- og LL.M- studerende fra forskellige universiteter samt i at rådgive ph.d.-studerende, som henvender sig til Centret for at få speciel vejledning.



Udarbejdelsen af høringsvar i forbindelse med danske og EU-retlige lovforslag samt udarbejdelse af en årlig rapport om menneskerettighedernes status i Danmark er en vigtig del af afdelingens eksterne aktiviteter. Begge aktiviteter er baseret på afdelingens forskningskapacitet og er tænkt som bidrag til en velinformeret debat om den lovgivningsmæssige proces. I løbet af 2001 er der taget nye skridt til at reorganisere udarbejdelsen af høringsvar. Formålet er at forbedre og strømline proceduren. Som tidligere er alle høringsvar tilgængelige på Centrets hjemmeside, dog er statusrapporten tilgængelig både som publikation og elektronisk.

Endelig deltager Centrets forskere i den generelle debat i danske og internationale medier. Centret drager også omsorg for at omdanne centrale forskningsresultater til lettilgængeligt materiale, for eksempel ved at udgive bøger og artikler, som er egnet til brug for offentligheden.



Fakta og tal om forskerne

I år 2001 havde Centret 16 forskere. Forskerne var fordelt på to ph.d-studerende, ni seniorforskere, en analytiker samt tre senioranalytikere og en professor. Hertil kommer fem ulønnede gæsteforskere som var på Centret i første halvår af 2001 og seks ulønnede gæsteforskere i andet halvår af 2001.

Kvantitetsindikatorer ud fra publicerede værker i 2001:

14 artikler i udenlandske tidsskrifter
27 artikler i danske og udenlandske bøger
2 engelske bøger
1 udredning / rapport
57 notater og høringsvar
1 evaluering / review
2 afleverede ph.d.-afhandlinger
3 internationale konferencer

Fem forskere afsluttede deres ophold på Centret i 2001:

George W.L. Kasozi Kikonyogo, Ministry of Justice and Human Rights, Lesotho.
Vijayashri Sripati, National Academy of Legal Studies. Human Rights Department, Hyderabad, Indien.
Qu Xuewu, Chinese Academy of Social Sciences, Kina.
Wen Xiaojie, Chinese University of Politics & Law, Kina.
Mariama Cissé, Nigerian Human Rights Commission, Court of Appeal of Niamey, Nigeria.

Fullbright Commission:

Fullbright professor, Darren G. Hawkins, Brigham Young University, Utah, USA.

Fem nye gæsteforskere i 2001:

Laurence Okeyo Juma, The University of Nairobi, Kenya.
Nsongurua J. Udombana, International Law, Faculty of Law, University of Lagos, Nigeria.
Min Chen, China University of Political Science and Law, Kina.
Eno-obong Bassey Akpan The Gambia Committee on Traditional Practices (GAMCOTRAP), Gambia.
Ghania Rajabu Mwamba Tanzania Ministry of Education and Culture, Department of Adult Education, Evaluation and the Coordination Unit, Tanzania.

Information

IT OG MENNESKERETTIGHEDER

I 2001 var Centret projektleder af seks nationale og internationale hjemmesider. Samtidig var Centret med til at starte et IT-netværk, ERFA, i samarbejde med en række danske humanitære organisationer for at udveksle erfaringer med IT.

SEKS GANGE WWW

Centrets egen hjemmeside, humanrights.dk, findes i både en dansk og en engelsk version. Den indeholder oplysninger om Centrets arbejdsområder, udgivelser og øvrige aktiviteter. Mange af denne årsberetnings oplysninger findes i detaljeret udgave på nettet ligesom der findes oversigter over medarbejderstaben, samtlige landeprojekter, forskningsområder og Centrets notater og hørings svar.

I slutningen af år 2000 lancerede Centret en stor multimedie-hjemmeside i samarbejde med syv danske organisationer. Menneskeret.dk har bl.a. en temadel, en nyhedsdel, en konventionsdel og en række interaktive tilbud. Dagbladene Berlingske Tidende, Information og Politiken samt DR bidrager med daglige nyheder på menneskeretsområdet. Menneskeret.dk er støttet af Forskningsministeriet.

Menneskeret.dk udgav 12 forskellige temaer, elektroniske tidsskrifter med en blanding af artikler, radio-interviews, tv-indslag, quiz, chat og andre online aktiviteter. Temaerne omfattede bl.a. kvinders rettigheder, ytringsfrihed, registrering, handicappedes rettigheder, religionsfrihed, dødsstraf og tortur.

Et tema, ældres rettigheder, startede med en direkte tv-debat på nettet, hvor internetbrugere fra hele landet kunne stille spørgsmål til et panel af eksperter som professoren, dr.jur. Agnete Weis Bentzon, tidligere socialminister Bent Rold Andersen, journalist Leif Larsen og socialrådgiver Hanne Reintoft. To andre multimedie-begivenheder var åbningen af en stor undervisningsdel og en tilhørende musikvideo, og julekalenderen "Dagens menneskeret", som også blev vist på TV2 Zulu.

Menneskerettigheder på nettet

www.humanrights.dk

Hjemmeside for Det Danske Center for Menneskerettigheder. Der findes både en dansk og engelsk version. Over 25.000 besøg i 2001.



www.nordichumanrights.net

IT-samarbejde mellem de fem nordiske menneskerettighedsinstutter i Danmark, Sverige, Norge, Finland og Island. Over 3.000 besøg i 2001. (Startede efteråret 2001). Støttet af Nordisk Ministerråd.



www.youthhumanrights.net

Debatforum for 100 unge europæere om en handlingsplan for menneskerettigheder og demokrati i Europa.

www.youthhumanrights.net



www.menneskeret.dk

Omfattende hjemmeside om menneskerettigheder i Danmark og Europa. Over 100.000 besøg i 2001. Støttet af Forskningsministeriet.



www.nhri.net

Officiel hjemmeside for 50 nationale menneskerettighedsinstitutioner. Støttet af FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder.



www.humanrights.dk/business

Det store "Human Rights and Business" projekt har sin egen hjemmeside med oplysninger om bl.a. virksomhedernes ansvar for menneskerettigheder i udlandet m.m.

Nordichumanrights.net er et samarbejdsprojekt mellem de nordiske menneskerettighedsinstitutter, der er støttet af Nordisk Ministerråd. Det er en IT-portal med oplysninger om større arrangementer, bogudgivelser, debatforum og forskellige temaer, som i 2001 var uddannelse og menneskerettigheder, menneskeret i Europa, og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

Et fjerde netprojekt er youthhumanright.net, som er et debatforum for godt 100 unge fra samtlige Europarådslande. Deres opgave er at udarbejde en "Plan of action for human rights and democracy in Europe" på baggrund af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og EU-chartret om borgernes rettigheder.

Den femte hjemmeside er humanrights.dk/humanrightsbusiness, der understøtter et større forskningsprojekt om menneskerettigheder og erhvervsliv, som laves i samarbejde med Dansk Industri og Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene.

Den sidste hjemmeside er nhri.net, der er et IT-projekt for de nationale menneskerettighedsinstitutter, og som er støttet af FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder. FN's Højkommissær, Mary Robinson, var i Danmark den 27.11.2002 for at åbne nhri.net. De nationale menneskerettighedscentres hjemmeside indeholder bl.a. en lang række internationale dokumenter og oplysninger om den globale menneskeretsindsats.

DEN OFFENTLIGE DEBAT

Debatten om menneskerettigheder er støt voksende i både de danske og udenlandske medier. Centret registrerer ikke al dansk omtale, men fx var der i 2001 over 1.300 udvalgte nyheder fra fire danske dagblade, der leverede stof til hjemmesiden menneskeret.dk

Det Danske Center for Menneskerettigheder blev omtalt 706 gange i den skrivende presse, som dækkede 56 dagblade, fagblade og tidsskrifter. Centrets medarbejdere deltog 69 gange i radio og tv. Centret blev omtalt i webmediernes 81 gange.

Der blev afholdt 46 offentlige møder, seminarer og konferencer med Centret som arrangør, og Centrets medarbejdere holdt 181 foredrag om forskellige menneskeretsemner i andre organisationer, på skoler og i forskellige institutioner.

Centret skal forestå formidlingen af information til brug for de frivillige organisationer, forskere, offentlige myndigheder samt den interesserede offentlighed.

Fra Centrets vedtægter

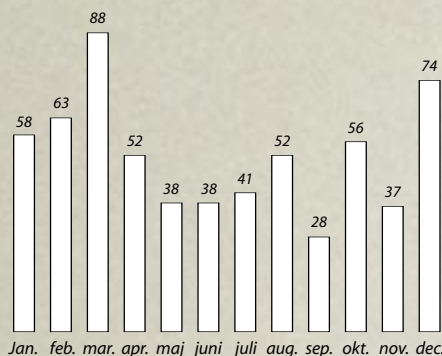
Centrets informationsarbejde skal sikre den eksterne information og understøtte den interne kommunikation. Det overordnede formål er at formidle viden om Centrets forskningsresultater og øvrige aktiviteter, herunder generel formidling af viden om menneskerettigheder.

Fra Centrets Strategiplan 2001-2003

Foredrag fordelt på emner

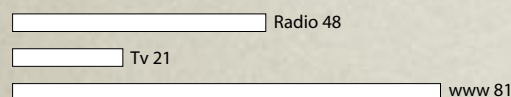
Der blev afholdt 181 foredrag i 2001. Alle emner der er holdt foredrag om færre end tre gange, er opført som diverse.

Menneskerettigheder generelt	21
Retssikkerhed	15
Demokrati og udvikling	14
Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder	13
Politi og menneskerettigheder	12
Det Danske Center for Menneskerettigheder	11
Nationale menneskerettighedsinstitutter	9
Implementering af menneskerettigheder	8
Menneskeret og Kina	8
Etniske minoriteter	7
Metodisk forskning i menneskerettigheder	6
Menneskerettigheder og undervisning	6
Børns rettigheder	6
Humanitær intervention	6
Religion og menneskerettigheder	5
Asylret	5
Diverse	35



Statistik over presseklip i 2001

Statistik over indslag i radio, tv og hjemmesider i 2001



PUBLIKATIONER

Der blev produceret 30 udgivelser i 2001. De fordelte sig på fire pjecer, fire tidsskrifter, 15 rapporter, seks bøger og en video.

Der var bl.a. 10 nye evalueringsrapporter om Centrets samarbejdsprojekter i forskellige dele af verden. Det var fx om menneskerettighedsarbejdet i Nigeria; aktiviteterne i Den Afrikanske Menneskeretskommission; retshjælpsarbejde i Vietnam og i Uzbekistan; politiuddannelse i Cambodia; strategiarbejde i Guatemala og meget andet der kan læses mere om på side 21. Hvert år udgiver Centret tidsskriftet "Mennesker og rettigheder" i samarbejde med de øvrige nordiske menneskerettighedscentre, ligesom årbogen "Human Rights in Development". En anden fælles udgivelse var en revideret udgave af "Economic, Social and Cultural Rights", der er et værk på godt 800 siders indføring, analyse og dokumentation om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

Årets ikke-boglige udgivelse var en underholdende debatvideo "Dagens menneskeret" med skuespillerne Jan Gintberg og Flemming Jensen, der i 24 tv-spots introducerede forskellige menneskeretsaspekter, som fx ytringsfrihed, racisme, religionsfrihed og retten til et værdigt liv.

UDPLUK FRA ÅRETS UDGIVELSER

NATIONAL HUMAN RIGHTS INSTITUTIONS

Articles and working papers

Fokus i denne bog er den række af hovedspørgsmål som har relevans for de nationale menneskerettighedsinstitutioners analyser og praktiske arbejde med beskyttelse og fremme af menneskerettigheder. Bogen beskæftiger sig bl.a. med

de nationale institutioners rolle og funktion ud fra både en praktisk og teoretisk vinkel.

Der er desuden individuelle case-studier og komparative perspektiver for det arbejde der udføres af institutioner i Afrika, Asien, Europa og Latinamerika.

255 sider. Kr. 225,00.

ISBN 87-90744-18-7



MENNESKERETTIGHEDER

- en bibliografi over undervisningsmaterialer

Bibliografien omfatter bøger, tidsskrifter, AV-materialer, spil og elektroniske informationsbaser. Da emnet er stort, er der kun medtaget materialer der direkte omhandler menneskerettigheder. Bibliografien er først og fremmest tænkt til brug for

folkeskolen, ungdomsuddannelserne, folkeoplysningssektoren og seminarierne. Den er opdelt i en række temaer og kan desuden downloades direkte fra www.humanrights.dk

88 sider. Gratis.

ISBN 87-90744-35-7



DAGENS MENNESKERET

24 tv-spot

To skuespillere vender vrangen ud på menneskerettighederne.

Man tager Jan Gintberg og Flemming Jensen. Sætter dem i selskab med bl.a. en yndig blondine, tre Mike Tyson kloner, en kajak, nonner og muslimske kvinder, en vaskeægte sikh, en violinvirtuos og selveste julemanden - med ild i.

Resultatet er 24 festlige sketches der både får smilet frem og maner til eftertanke.



Varighed 30 minutter. Kr. 98,00

MENNESKERET I DANMARK

Status 2001

Rapport om menneskerettighedssituationen i Danmark. Rapporten berører de områder, hvor der er risiko for at Danmark går fejl af de internationale forpligtigelser. Bogen sammenfatter desuden det arbejde som Menneskerettighedscentret løbende foretager vedrørende udtalelser om lovgivning og praksis.



160 Sider. Kr. 50,00

ISBN 87-90744-38-1

Konferencer og seminarer

Her følger 46 konferencer, seminarer m.m., som er arrangeret af Centret alene eller i samarbejde med andre i 2001.

Januar

Seminar om bogen Dementes Menneskerettigheder - Etik og Ret i Danmark.

Konferencen "Lige rettigheder - lige muligheder". I samarbejde med Den Danske UNESCO-Nationalkomité, Ibis og Nævnet for Etnisk Ligestilling.

Kursus: Menneskerettigheder og dansk politi. For kontor- og politiledere. I samarbejde med Politiskolen.

Februar

Study Tour i forbindelse med albansk politiprojekt. Deltagere: højtstående politifolk fra Albanien.

Offentlig foredragsserie "EU and Human Rights":

- "History of Ideas: competing visions of Europe" med Jan Ifversen, Centre for European Cultural Studies, Aarhus Universitet.

- "Recent Developments in Europe's Immigration Policy" med Morten Kjærum, Centret.

Marts

International workshop: "Human Rights and the Police in Transitional Countries. Deltagere: internationale politifolk. EU-projekt.

Offentlig foredragsserie "EU and Human Rights":

- "Human Rights, Law and Development; the relevance of Human Rights" med Robert Seidman, Boston University.

- "European versus American Perspectives on Human Rights; the Social Dimension" med Henning Koch, Københavns Universitet.

- "The Work of the Court of Justice of the EC; the role of human rights in the jurisprudence of the court; perspectives in the European Charter" med Claus Gullmann, Court of Justice of the EC

- "Protection of Minorities within the EU framework" med Zelim Skurbaty, Centret.

Seminar for delegerede fra Montenegro, Kroatien, Bulgarien og Makedonien i tilknytning til Study Tour for politiprojekt på Balkan.

Kursus i menneskerettigheder for internationale partnerorganisationer.

April

Workshop for ukrainske politifolk. I samarbejde med Det Internationale Rehabiliteringsråd for Torturofre.

Offentlig foredragsserie "EU and Human Rights":

- "Protection of Immigrants and Refugees in Europe", med Gregor Noll, Universitetet i Lund.

- "The Question of Citizenship; transnational Citizenship?" med Rainer Bauböck, Wien/IMER Malmö

- "International Human Rights in Domestic Courts" med Jens Vedsted-Hansen, Aarhus Universitet.

International Seminar om "Protection of Suspects and Detainees in China" afholdt i Beijing i samarbejde med Chinese Academy of Social Sciences (CASS).

Maj

Kursus i menneskerettigheder for danske institutioner og organisationer.

2nd Copenhagen Conference on Discrimination & Toleration: "The Right to Compensation and Related Remedies for Racial Discrimination".

Forum for Kina og Menneskerettighederne I.

Indledende forum med paneldeltagere fra henholdsvis Menneskerettighedscentret, Dansk Industri, Rambøll, Politiken og Aarhus Universitet.

Juni

Workshop for repræsentanter fra politi og indenrigsministerium i Ukraine. I samarbejde med Det Internationale Rehabiliteringsråd for Torturofre.

Seminar vedr. evaluering af politimanualer. Deltagere fra fem forskellige lande.

Juli

Kursus for kinesiske anklagere som en del af EU-China Legal and Judicial Co-operation Programme.

August

Kursus i udarbejdelse af EU-rapporter om civile og politiske rettigheder for repræsentanter fra NGO'er og indenrigsministerier i Uganda og Tanzania.

Kursus: "Humanity in Action" for studerende.

Forum for Kina og Menneskerettighederne II: Om retsformer og udviklingen af en retsstat i Kina. Med Maria Lissberg.

Nordic Symposium: "Refugee Law" i samarbejde med Raoul Wallenberg Institute, Lund.

September

Seminar om menneskerettigheder for ungdomspolitikere fra lande på Balkan.

Lærerkursus om børns rettigheder. I samarbejde med Statens Pædagogiske Forsøgscenter.

Kursus for kinesiske advokater som en del af EU-China Legal and Judicial Co-operation Programme.

Workshop og midtvejsmøde for repræsentanter fra politiprojektet på Balkan.

Seminar med gæstprofessor Darren G. Hawkins: International Human Rights Norms: from Principles to Prison Cells.

Oktober

Kursus om NGO'ers rolle i demokratier. Deltagere: studerende fra østeuropæiske lande. I samarbejde med Diakonhøjskolen.

Kursus i menneskerettigheder for Frie Grundskolers Fællesråd.

Kursus for højtstående repræsentanter for den kinesiske retssekter som en del af EU-China Legal and Judicial Co-operation Programme.

Panelmøde: "How did the terrorist incidents on 11 September and the Retaliation by the US and its Allies against Afghanistan Relate to International Law, World Order and Human Rights?" Panel: professor Ole Bring, Stockholm Universitet, professor Claus Haagen Jensen, Aalborg Universitet og Gregor Noll og Hans-Otto Sano, Centret.

November

Kursus for folkeskoleelever om menneskerettigheder i Danmark.

Kursus om børns rettigheder for ungdomsskoleelever. I samarbejde med SPF.

Kursus i menneskerettigheder for personale fra Røde Kors' Flygtningecenter.

Seminar og evaluering i forbindelse med udvikling af redbøger til effekt-evaluering af politimanualer.

Menneskerettighedskursus for danske institutioner og organisationer.

International ekspertkonference: "Questions of Proof in the Asylum Procedure" i samarbejde med Udenrigsministeriet

Forum for Kina og Menneskerettighederne III: Om politisk demokratisering og lokalvalg i Kina.

Rundbordssamtale: "Religious Diversity and Debate in America in a Time of Crisis", med Alan Wolfe, professor og direktør for the Boisi Center for Religion and American Public Life, Boston College

December

Kursus i udarbejdelse af rapporter om civile og politiske rettigheder, for repræsentanter fra Uganda, Tanzania, Malawi og Nepal.

Læs mere om hvert enkelt arrangement på www.humanrights.dk

Centret skal afholde og fremme undervisningen på alle niveauer inden for området, herunder folkeligt oplysningsarbejde.

Fra Centrets vedtægter

I samarbejde med de institutioner, der uddanner Centrets målgrupper, skal Centret udvikle grundkurser og kurser om centrale menneskerettighedsproblemer samt udvikle undervisningsmateriale.

Fra Centrets Strategiplan 2001-2003

Undervisning og uddannelse

UNDERVISNINGSGOPGAVER I DANMARK

I 2001 afholdt Centrets medarbejdere henved 200 foredrag og godt 50 offentlige arrangementer der alle satte fokus på menneskerettigheder. Ved siden af disse oplysnings tiltag varetager Centret en række vigtige uddannelsesopgaver.

Igennem mange år har Centret undervist på Politiskolen for 3. års elever som en del af skolens generelle læseplan. Kurset bygger på undervisningsmaterialespecieltudarbejdet til Politiskolen af Centrets uddannelsesafdeling. Materialet indrager cases, aktuelle spørgsmål, videoklip mv. På samme måde holder Centret generelle oplæg om politi og menneskerettigheder på politilederseminarer.

Der afholdes også kurser for danske institutioner, organisationer m.fl., som fx to halvårslige kurser for bl.a. danske embedsmænd, organisationsfolk med introduktion til de vigtigste menneskerettighedsinstrumenter og -mekanismer samt centrale emner som menneskerettigheder og udvikling. Disse kurser havde deltagere fra primært stat og kommuner, fra NGO'er, erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner og journalister.

Centret varetager undervisning i Beredskabsstyrelsen om menneskerettighedernes grænseflader til den humanitære folkeret, samt yder bidrag i forbindelse med Beredskabsstyrelsens kursus for personer, der med kort varsel kan sendes på internationale nødhjælpsopgaver. Centret har flere gange om året besøg af studerende fra danske uni-

versiteter. I forbindelse med disse besøg har Centret givet en generel introduktion til menneskerettighederne. Endvidere har Centret søgt at tilrettelægge indholdet af besøgene således at det bedst muligt passer med de studerendes interesser. Jurastuderende fra universiteterne i Århus og København har f.eks. modtaget oplæg om retsreformer i tredje verdens lande, mens statskundskabsstuderende fra Odense har modtaget oplæg om menneskerettighedshensynet i den danske udviklingspolitik, og journaliststuderende fra RUC får tilsvarende særligt tilrettelagte kurser.

I over 10 år har Centret samarbejdet med bl.a. Statens Pædagogiske Forsøgscenter om undervisning af folkeskoleelever. Det er i særdeleshed elever fra 8-10. klasse som undervises i børns rettigheder med udgangspunkt i materialesamlingen "Tilfældighedernes spil". Der afholdes desuden et forberedende kursus for klassernes lærere.

Endelig har der været afholdt korte kurser for organisationen "Humanity in Action", Frie Grundskolers Fællesråd/Institut for Videreuddannelse og for personalet ved Røde Kors' Flygtningecentre.

FAKTA OG TAL OM UNDERVISNING

Afholdte nationale kurser: **16**

Deltagere på nationale kurser: **499**

Afholdte internationale kurser: **22**

Deltagere på internationale kurser: **393**

LANDERAPPORTER TIL FN'S MENNESKERETTIGHEDSKOMITÉ

I forlængelse af et flerårigt europæisk politiprojekt har Centret undervist på Politiskoler i de baltiske lande i forbindelse med Nordic Police Academy på kurset "High Level Strategic management Programme".

Som led i et projekt om støtte til Tanzanias og Ugandas rapportering til FN's Menneskerettighedskomité har der været afholdt to kurser i Danmark. Projektet er primært finansieret af EU, men har også modtaget støtte fra Demokratifonden. Formålet med projektet er at styrke kapaciteten hos såvel statsinstitutioner som ikke-statslige organisationer i Uganda og Tanzania til at udarbejde rapporter vedrørende borgerlige og politiske rettigheder til FN's Menneskerettighedskomité. I alt deltog 21 personer fra Tanzania og Uganda, hvoraf 10 kom fra statslige organisationer, mens de resterende var fra forskellige menneskerettighedsorganisationer. Deltagerne var valgt af Centrets partnere ud fra et kriterium om, at de skulle være nøglepersoner for udarbejdelse og offentliggørelse af rapporterne. Deltagerne blev delt op i fire grupper, to statslige og to ikke-statslige.

I forbindelse med det første kursus blev deltagerne bl.a. præsenteret for de FN-standarder, der gælder for rapportering samt for nogle andre væsentlige redskaber for udarbejdelsen af rapporterne. Herefter tog deltagerne tilbage til deres lande for at lave udkast. Udkast til de fire rapporter blev forelagt og diskuteret på det andet kursus, og blev efterfølgende indgivet til FN's Menneskerettighedskomité samt offentliggjort i landene som to statslige rapporter og to "skyggerapporter".

UDDANNELSE AF EKSPERTER

Human rights officers ansættes for en et-årig periode på det Danske Center for Menneskerettigheder. Uddannelsesprogrammet henvender sig primært til kandidater, der har afsluttet en akademisk uddannelse inden for de sidste fire år.

En måned er afsat til et introduktionsforløb, der blandt andet omfatter deltagelse i menneskerettighedskurset på Centret. Herefter udstationeres de valgte human rights officers i ca. ni måneder ved en menneskerettighedsorganisation, der arbejder med udviklingslande.

De forskellige human rights officers bliver ofte knyttet nærmere til Centerprojekter og samarbejdspartnere, hvilket har betydet at den nye uddannelsesprofil ofte kræver flere års erfaring for at sikre en kvalificeret støtte til projekterne. I 2001 blev det endvidere besluttet at ansætte human rights advisors, som skal assistere partnerorganisationerne. Human rights advisors adskiller sig fra human rights officers ved, at de har en specifik viden inden for det område, som partnerorganisationen og projektet kræver, fx jura, sagsbehandling og coaching.

Fem human rights officers / advisors har været udstationeret i 2001.



INTERNATIONALE KURSER

Centret afholdt, som tidligere, to 15-dages kurser for menneskerettighedsaktivister og embedsmænd, der arbejder med emnet i lande hvor Centret har samarbejdsprojekter.

Deltagerne kommer fortrinsvis fra Centrets samarbejdsorganisationer og -institutioner i Afrika, Latinamerika, Asien og de tidligere kommunistiske lande.

Kurset består af en introduktion til de vigtigste internationale og regionale menneskerettighedsinstrumenter. Hertil kommer en række tematiske dage med emner som kvinders menneskerettigheder, torturforebyggelse, flygtninges rettigheder, undervisning i menneskerettigheder, national implementering mv. Arbejds-

formerne rækker fra forelæsninger, over selvstudier med vejledning, til workshops og studieture til institutioner og organisationer. Der deltog ca. 35-40 personer på hvert kursus, herunder Centrets researchpartnere og human rights officers.

Centret har i 2001 afholdt flere tematiske kurser, fx i forbindelse med Centrets støtte til internationale samarbejdspartnere, i udarbejdelse af lærebøger i "Politiet og Menneskerettigheder".

Se oversigten over nationale og internationale kurser på side 23.

EU OG KINA

Centret har afholdt en række EU-Kina kurser, som led i et større uddannelsesprogram for henholdsvis kinesiske anklagere og advokater: "EU-China Legal and Judicial Programme". Kurserne finansieres af EU og er en del af et samarbejde mellem bl.a. British Council og Centret. Gennem undervisning og dialog skal "the rule of law" i europæiske retssystemer illustreres. Kursusforløbet i Danmark omhandler principper og praksis inden for europæisk retstradition med særligt fokus på anklageres og forsvareres arbejde i forhold til gældende menneskerettighedsstandarder samt på domstolenes virke i straffesager. Forløbet er bygget op af undervisning, primært af praktikere og universitetslærere, og besøg i relevante institutioner.

I juni-juli besøgte seks kinesiske anklagere Centret og deltog i kurset "Roles of Prosecution Services in Europe". I september-oktober modtog Centret femten kinesiske advokater, som skulle deltage i et seks ugers kursus om "Criminal Law and Human Rights", samt 20 højtstående repræsentanter fra det kinesiske retssystem. Hensigten med deltagernes ophold i Danmark var at de skulle høre nærmere om, hvorledes "Access to Justice" kan sikres i forbindelse med straffetlige sager.



Dokumentation

DANMARKS MENNESKERETTIGHEDSBIBLIOTEK

Centrets bibliotek er det eneste specialbibliotek i Danmark på menneskerettighedsområdet. Bibliotekets samling omfatter bl.a. beskrivelser af menneskeretsforholdene i andre lande og værker af juridisk, filosofisk, økonomisk og udviklingsmæssig karakter. I løbet af år 2001 havde biblioteket 3.138 ekspeditioner. Det skal bemærkes, at det totale antal besøg af brugere er væsentligt større, da biblioteket kun registrerer de henvendelser, hvor bibliotekspersonalet yder assistance.

Bibliotekets bogdatabase er søgbar på www.humanrights.dk

DOKUMENTATIONSNETVÆRK

Centret deltager i et europæisk netværk, European Coordination Committee on Human Rights Documentation (ECCHRD), som består af organisationer, der arbejder med menneskerettighedsinformation og -dokumentation. Centret deltager også i en dokumentationsgruppe under et andet europæisk netværk ved navn European Association of Development Research and Training Institutes (EADI). Og som de foregående år har Centret også været repræsenteret i bestyrelsen for det internationale menneskerettighedsdokumentationsnetværk HURIDOCs (Human Rights Information and Documentation System). Biblioteket anvender HURIDOCs's standardformat for bibliografiske referencer til registrering af bibliotekets bestand i dets database.

Yderligere oplysninger om HURIDOCs, se www.huridocs.org

KURSUS I DOKUMENTATION

Centret afholdt et 14 dages kursus i menneskerettighedsdokumentation i oktober 2001. Kursusdeltagerne kom fra Benin, Kina, Malawi, Nepal og Tanzania. Der har også været afholdt kursus i elektronisk informationssøgning for Centrets gæsteforskere, samt været undervist i informationssøgning på Centrets internationale kursus "Human Rights Reporting". Endelig har der været afholdt bibliotekspræsentationer for kursisterne på Centrets menneskerettighedskurser, og for gæster fra Kina, Sverige og Tyskland.

Centret skal opbygge offentlige biblioteksfaciliteter og et edb-baseret dokumentationscenter.

Fra Centrets vedtægter

Centrets dokumentationsarbejde skal sikre at viden om menneskerettighederne nationalt og internationalt er tilgængelig på den mest effektive måde for såvel interne som eksterne brugere. Dokumentationsarbejdet skal bl.a. gennemføres med brug af de midler, som informationsteknologien stiller til rådighed.

Fra Centrets Strategiplan 2001-2003

FAKTA OG TAL OM BIBLIOTEKET

Henvendelser:	3.138
Antal bøger:	9.915
Tidsskriftartikler:	1.983
Tidsskrifter:	300
Årsberetninger:	200
Brugere af e-mailservice:	84

Åbningstider: Biblioteket har åbent på alle hverdage kl. 11-15 for eksterne brugere.

Partnerskabsprogrammer

PARTNERSKAB OG DIALOG

2001 blev præget af nye og forbedrede strategier og strukturer der betød flere, væsentlige forandringer for Det Danske Center for Menneskerettigheders partnerskabsprogrammer.

Den nye strategiplan, som udspringer af Centrets overordnede strategi, dækker perioden 2001-2003.

Arbejdet er nu struktureret i tre programområder og en planlægningsenhed. Efter nøje overvejelser og drøftelser valgtes en tematisk frem for en geografisk struktur, hvor strukturen afspejler programmernes indhold i stedet for deres geografiske placering i verden. Det bærende princip er et partnerskab mellem ligeværdige, men forskellige partnere med forskellige styrker og svagheder.

NYE PROGRAMOMRÅDER OG TEAMS

De tre tematiske programområder er: reform af lovgivning og statsinstitutioner, adgang til retlig konfliktløsning, og civilsamfundet, hvortil kommer en planlægningsenhed, der igangsætter nye og tværgående aktiviteter.

Den ny struktur fremmer såvel kompetenceudvikling som rettighedsbaseret tilgang til internationale partnerskaber, og bidrager til bedre udnyttelse af de givne ressourcer bl.a. ved øget uddelegering af ansvar til teams og de enkelte medarbejdere. Partnerskabskonceptet er genstand for løbende drøftelser og udvikling både internt i Centret og med vore partnere. En række interviews med partnere vil danne grundlag for en publikation om partnerskab som metode. Publikationen "Partners in Progress" vil udkomme i 2002.

Løbende monitorering og evaluering er et afgørende element i den fortsatte udvikling. I 2001 udkom yderligere 10 publikationer i serien "Evaluations and Reviews of Partnership Programmes", og der er planlagt otte udgivelser i serien i 2002. (se side 14)

EVALUERING AF PROJEKTER

En væsentlig aktivitet var den omfattende kapacitetsvurdering af hele Centret, som blev iværksat af Udenrigsministeriet i slutningen af året (Capacity Assessment of the Danish Centre for Human Rights).

Centret bestræber sig fortsat på at udbygge og konsolidere internationale partnerskaber også på donorsiden. Der er således i 2001 taget skridt til udbygning af samarbejdet med Department for International Development for International Development i England, med EU, med SIDA i Sverige og med Verdensbanken.

Samarbejdet med danske NGO'er, og synergien mellem specielt forskning og uddannelse er ligeledes blevet styrket gennem året.

Centret skal på tværfagligt grundlag selvstændigt bidrage til en videreudvikling af menneskerettighederne både nationalt og internationalt.

Fra Centrets vedtægter

Projektaktiviteter skal medvirke til at implementere menneskerettigheder globalt, særligt i udviklingslande og i lande, der er inde i en demokratisk udvikling. Centret skal uddanne og rådgive partnere i den statslige og civile sektor om menneskerettighedsstandarder og kapacitetsopbygning. Centret skal medvirke til etablering af netværk mellem partnere og andre relevante institutioner.

Fra Centrets Strategiplan 2001-2003

MANGFOLDIGHED OG BÆREDYGTIGHED

Centret har været engageret i 42 projekter i 2001 i Europa, Latinamerika, Asien og Afrika. Flere af disse partnerskabsprogrammer er flerårige og andre af kortere varighed. Indholdet i en del af dem tager vare på bl.a. retsvæsen, og andre igen er koncentreret om fx uddannelse af jurister i Rwanda.

En fællesnævner for alle projekterne er målet om en bæredygtig retssikkerhed med fokus på menneskerettigheder.

I skemaet på side 23 præsenteres partnerskabsprogrammerne med overordnede nøgleord, der dækker over en specialiseret række delprojekter. Kigger man bag overskriften "Strategisk planlægning", kan det bl.a. være bidrag til en modernisering og konsolidering af Indenrigsministeriet i Guatemala, herunder politiet, fængselsvæsenet samt immigrationsmyndighederne, bl.a. med hensyn til overholdelse af menneskerettigheder og demokrati med særligt fokus på de indgåede fredsftaler.

Et andet arbejdsfelt "Kapacitetsopbygning" kan fx være at styrke Den Afrikanske Menneskerettighedskommission gennem støtte til kernefunktioner og strategiske planlægningsværktøjer. Udover generel rådgivning og samarbejde med hensyn til kapacitets- og institutionel opbygning, yder Cen-

tret også mere specifik rådgivning i forbindelse med videreudviklingen af Kommissionens strategiske plan.

Et begreb som "Retshjælp" er i Vietnam et projekt der skal styrke og forbedre de retshjælpsaktiviteter, som to provinsielle retshjælpscentre udfører i henholdsvis Gia Lei- og Dak Lak-provinsen. Herudover er målet at styrke den nationale retshjælpsinstans under Justitsministeriet. Projektet opererer på flere niveauer. Dels ydes der konkret økonomisk bistand, hvilket muliggør indretning af retshjælpskontorer med basale faciliteter, samt kontinuitet af en række aktiviteter. Dels ydes der rådgivningsbistand. En komponent i projektet er træning af de ansatte i retshjælp. Træningen retter sig både mod retshjælpscentre i provinsen og mod den nationale retshjælpsinstans. I 2002 vil undervisningen primært dreje sig om landretligheder og etniske minoritetsspørgsmål, hvilket volder store problemer i Dak Lak og Gia Lei eftersom det er det problemområde, hvor retshjælpskontorerne modtager flest sager.

Endelig beskriver "Uddannelse i menneskerettigheder" fx at Centret i samspil med Ugandas Human Rights Commission uddanner et stort antal politifolk i Uganda i menneskerettigheder og overholdelsen af disse i deres arbejde.

Se oversigten med de forskellige overordnede indsatser på side 23 og læs nærmere om de enkelte projekter på www.humanrights.dk



SERBIEN

I 2001 indgik Det Danske Center for Menneskerettigheder et samarbejde med det serbiske Justitsministerium og det serbiske Indenrigsministerium. De to ministerier dækker til sammen alle de relevante institutioner og funktioner i Serbiens retssektor. Formålet var at lave en strategisk tilgang som støtte til disse ministeriers retssektoerreformer. Projektet, der har fået støtte fra det danske Udenrigsministeriums FRESTA-sekretariat, har bistået med at iværksætte en tænketank i Indenrigsministeriets regi og en styringskomité i Justitsministeriet. Det Danske Center for Menneskerettigheder støtter reformprocessen ved at tilbyde en metode til at forbedre de serbiske ministerier. Projektet består af fire søjler, hvor de to første er støtten til Indenrigsministeriet og den strategiske proces i Justitsministeriet. Den tredje søjle er udarbejdelsen af undervisnings- og informationsmaterialer samt analyser af menneskerettighedssituationen i Serbien. Som fjerde søjle i projektet indgår udarbejdelsen af et lovforslag til forebyggelse af ungdomskriminalitet.

Et langt og frugtbart samarbejde med "Belgrade Centre for Human Rights" som sparringspartner har været afgørende for adgang til ministre og ministerier. Desuden har Centret deltaget i udarbejdelsen af visionsdokumenter i det serbiske Indenrigsministeriums tænketank.

Første trin i visionsdokumenterne er blevet sendt til høring i ministeriernes embedsapparat og blandt civilsamfundsorganisationer. Arbejdsgrupper for hvert af nøgleområderne er etableret, og arbejdet med den mere detaljerede planlægning på dette område vil blive påbegyndt i projektets anden fase.

KAPACITETS-EVALUERING

En væsentlig aktivitet var den omfattende kapacitetsvurdering af Centret, som blev iværksat af Udenrigsministeriet i slutningen af året (Capacity Assessment of the Danish Centre for Human Rights). Ud over Centrets internationale projektaktiviteter omfatter analysen Centrets ledelse og administration samt en vurdering af samspillet mellem projektaktiviteter og især forskning, analyse og uddannelse samt samarbejde med andre aktører nationalt og internationalt. En første og meget grundig delrapport på baggrund af et feltbesøg i Malawi var overordentlig positiv. Kapacitetsvurderingen afsluttes i april 2002.



PROJEKTER OG KONSULENTYDELSER FORDELT PÅ UDVALGTE TEMAER



INDIKATORER TIL BELYSNING AF MENNESKERETSSITUATIONEN I SAMARBEJDSLÁNDE

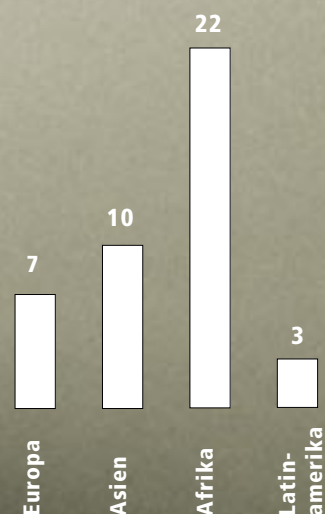
Som et led i Centrets strategi- og prioriteringsdiskussioner blev det i 1999 besluttet at udarbejde indikatorer, der kunne bruges som et instrument i vurderingen af menneskeretssituationen i Centrets samarbejdslande. I 2001 blev Human Rights Indicators 2000 (Country Data and Methodology) udgivet efter et udredningsarbejde udført af Lone Lindholt og Hans-Otto Sano. Publikationen indeholder både et metodeafsnit, der gør rede for metodiske og tekniske valg, og et indikatorafsnit, der angiver indikatorer for ca. 70 lande, der skønnes relevante for Danmark.

Der er udarbejdet indikatorer, der belyser stateres formelle accept af menneskeretskonventioner; men nok så vigtigt forekommer det at belyse, om staterne reelt respekterer menneskerettighederne. Derfor søger forfatterne at måle stateres respekt for og adfærd i forhold til hhv. civile og politiske rettigheder og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Staternes adfærd i forhold til eliminering af kønsdiskrimination vurderes ligeledes.

Arbejdet tjener tre hovedformål: For det første kan det bruges i forhold til prioriteringsdiskussioner og dermed i forhold til planlægning af programmer og projekter. For det andet kan det bruges som et led i overordnede evalueringer af indsatser på menneskeretsområdet, og for det tredje kan det bruges som et bidrag til at udvikle metoder, om og hvordan menneskeretsanalyser kan foretages komparativt på landeniveau.

Se www.humanrights.dk/indicators 2000.

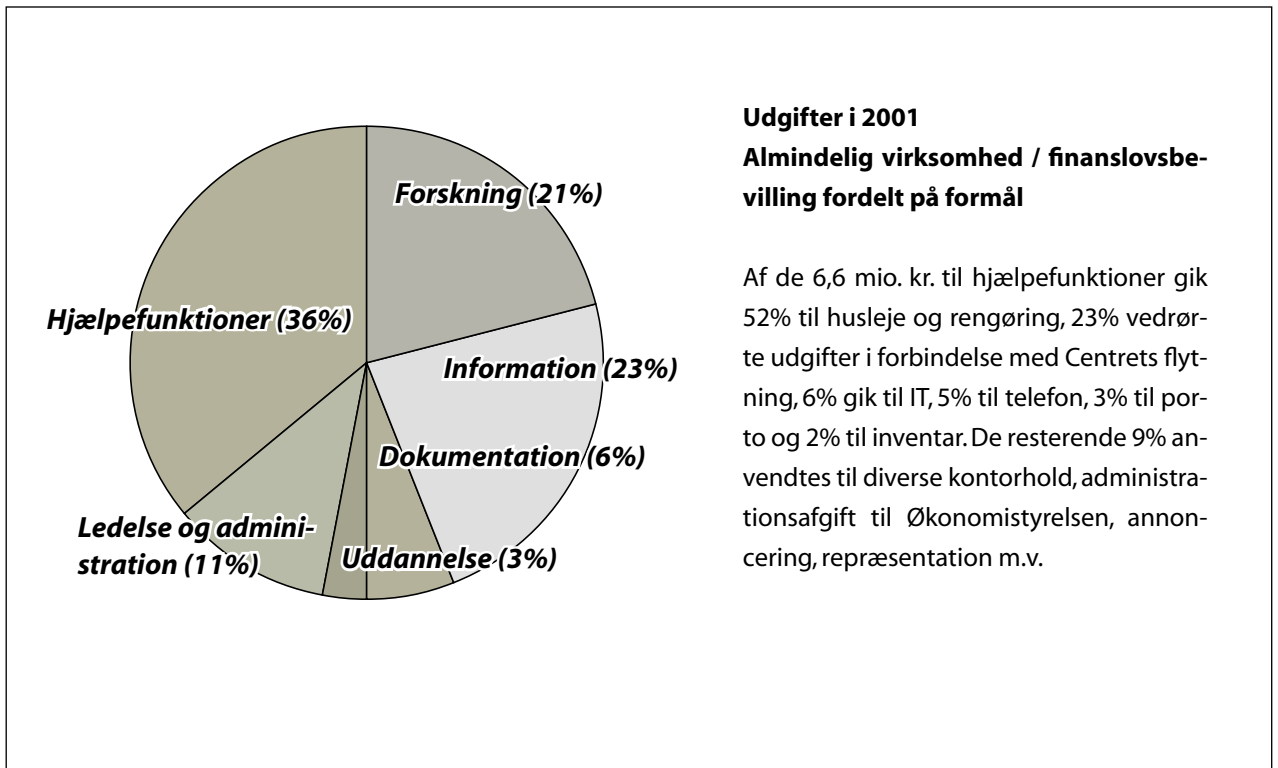
OVERSIGTER OVER LANDEPROJEKTER



Økonomi

Centret havde i 2001 en samlet omsætning (indtægter excl. opsparing) på 87,6 mio. kr. mod 62,7 mio. kr. i 2000. De samlede udgifter steg med 22,7 mio. kr. til 87,8 mio. kr. Finanslovsbevillingen er i forhold til 2000 øget med 4,7 mio. kr., hvilket dels vedrører en større bevilling til husleje i forbindelse med Centrets flytning i april 2001, og dels et flyttelån på i alt 2,5 mio. kr. Under de eksternt finansierede aktiviteter har der været en forøget projektaktivitet i 2001 sammenlignet med 2000. Der har desuden været øgede udgifter til bl.a. forskning og information.

Forholdet mellem den almindelige virksomhed (23 % af udgifterne) og de eksternt finansierede aktiviteter (77%) er stort set uændret i forhold til de to seneste år. Den største del af den eksterne finansiering (74%) stammede også i 2001 fra Udenrigsministeriet, som Centret har indgået en 5-årig samarbejdsaftale med. Af nedenstående model fremgår dels af finanslovsbevillingens fordeling på formål, og dels af formålsfordelingen af de eksternt finansierede aktiviteter.



Arbejdet med økonomi og personale samt intern logistik skal sikre en dynamisk understøtning af Centrets strategi på center-, afdelings- og medarbejderniveau. Samtidig er det essentielt at Centrets samarbejdspartnere betjenes hurtigt og på et fagligt højt niveau.

Fra Centrets strategiplan 2001-2003

Eksternt finansierede aktiviteter

*Forskning
Information
Uddannelse
Projektarbejde
Dokumentation
Generel ledelse og administration
Hjælpefunktioner
I alt*

Centret havde i 2001 udgifter på de eksterne konti på 63,1 mio. kr., excl. indtægtsdækket virksomhed.

55 procent af Centrets eksternt finansierede aktiviteter kunne i 2001 kategoriseres som projekter, hvilket er samme andel som i 2000. 12 procent af midlerne blev brugt til forskning, udveksling og udredning. 11 procent vedrørte udgifter til sekretariater, som Centret huser, og 13 procent finansiering af kurser, konferencer og seminarer. Ca. 6 procent af udgifterne vedrører forundersøgelser og konsulentarbejder, mens de resterende ca. 3 procent vedrører publikationer.

27% af de eksternt finansierede midler blev i 2001 kanaliseret til Afrika, mod 37% året før. Herefter fulgte »diverse« lande med 23% (blandt andet en række kurser, udredningsopgaver og Research Partnership Programme). Europa og SNG modtog 19% af midlerne, og Asien 16%. Mellemøsten modtog 7%, Danmark 5% og Mellemamerika 4% af midlerne.

Ca. 74% af Centrets eksterne finansiering kom i 2001 fra Udenrigsministeriet, idet 46% kom fra den 5-årige rammeaftale, og 28% kom fra øvrige dele af Udenrigsministeriet, herunder FRESTA, til aktiviteter på Balkan. 21% blev finansieret af udenlandske institutioner som EU, FN, de nordiske lande og andre donorer.

Se Centrets samlede virksomhedsregnskab på www.humanrights.dk

<i>udgifter 2000</i>	<i>udgifter 2001</i>
1,5	2,3
0,1	0,6
4,0	4,3
39,6	50,7
0,3	0,0
1,4	1,8
1,7	3,4
48,6	63,1

TAK TIL BIDRAGYDERE I 2001

Enkeltstående projekter og aktiviteter har i 2001 modtaget støtte fra følgende fonde og institutioner, som Centret gerne vil takke for deres velvillige bidrag.

- Danida
- Demokratifonden
- Det Kongelige Utenrikesdepartement, Norge
- Deutsches Institut fur Menschenrechte
- EU
- Forsvarskommandoen
- Hermod Lannung Fonden
- Hvass Fonden
- IBIS
- IRCT
- Karl Pedersens og Hustrus Industrifond
- Kopifon
- Kulturministeriet
- Kvindernes U-landsudvalg
- Nordisk Ministerråd
- Projektadministration, RUF
- Roskildefonden (vedr. Freemuse)
- Sida
- Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
- The William and Flora Hewlett Foundation
- The British Council
- Udenrigsministeriet
- UNHCR (Sverige)
- UNICEF CARK
- UNDP (UN Geneve)
- Verdensbanken

Centrets medarbejdere

Centrets tværfaglige tilgang til menneskerettigheder afspejles i medarbejdernes faglige bredde. I personalegruppen, der i 2001 bestod af 64 medarbejdere samt de løst tilknyttede studenter og praktikanter, spænder den faglige profil vidt, og det skaber en dynamisk og afvekslende indfaldsvinkel til de mangearterede opgaver.

I foråret 2001 flyttede Centret til nye lokaler på Christianshavn, og flytningen fik naturligvis stor indflydelse på medarbejdernes dagligdag i en periode. Den nye adresse betød at Centret fik plads til at samle alle ansatte på én adresse i stedet for på tre.

Flytningen var samtidig en oplagt lejlighed til at se nærmere på Centrets struktur og afdelingernes indbyrdes relationer, også i forlængelse af tidligere nedsatte arbejdsgrupper om strategi, struktur og trivsel. Det medførte blandt andet nogle større ændringer inden for de enkelte afdelinger, især i projektafdelingen, der begyndte at arbejde i teams og ud fra temaer frem for at have en geografisk struktur. Afdelingen skiftede i samme ombæring navn til Department for Partnership Programmes.

Se mere om personale, afdelinger og strategiplan på www.humanrights.dk

På den nye adresse huser Centret desuden tre selvstændige projekter: Sekretariatet for Euro-Mediterranean Human Rights Network (EuroMed), International Media Support og Freemuse som er en international organisation der arbejder med musik og censur.

CENTRETS LEDELSE

Centrets bestyrelsesformand er professor Claus Haagen Jensen, Aalborg Universitet.

Centerrådets formand er advokat Bjørn

Elmqvist og næstformanden er Ebba Strange.

Centrets direktør er Morten Kjærum.

AFDELINGSLEDERE

Administration: Ole K. Nielsen

Dokumentation: Agnethe Olesen

Forskning: Gregor Noll

Information: Klaus Slavensky

Partnerskab: Birgit Lindsnæs

Uddannelse: Diego Bang

